

Pestprotocol basisschool “De Schatkist”

Een veilige school en goed gedrag

Het sociale welzijn van kinderen is erg belangrijk. Kinderen zullen zich optimaal ontwikkelen wanneer zij zich veilig voelen. We hechten daarom veel waarde aan een klimaat waarbinnen ieder kind zich veilig en prettig voelt. Het is belangrijk dat kinderen leren elkaar te steunen en wederzijds respect tonen. Hierdoor stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan.

Preventie met Kwink

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling werken we met de methode Kwink. Kwink is een methode die gebaseerd is op een preventieve aanpak en dus gericht op het aanleren van positief gedrag. Op deze manier wordt het achteraf ‘repareren’ vaak voorkomen. Onderzoek bevestigt dat preventie vele malen effectiever is dan achteraf (curatief) repareren. Een sterke, sociaal veilige groep voorkomt pesten. In zo’n groep spreken kinderen elkaar op een positieve manier aan op hun gedrag. Kwink leert kinderen hoe dat moet. Met een structureel, goed doordacht programma dat meetbaar is in ZIEN! en daarmee al aan een belangrijke eis van de Inspectie van het Onderwijs voldoet.

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL), inclusief burgerschap en mediawijsheid, voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie en sluit goed aan bij de principes van PBS (Positive Behaviour Support).

De volgende SEL-competenties komen gedurende de schoolloopbaan aan bod:

1. Besef hebben van jezelf (ik)
2. Zelfmanagement (ik)
3. Besef hebben van de ander (jij)
4. Relaties kunnen hanteren (jij)
5. Keuzes kunnen maken (wij)

Kwink zet deze vijf SEL-competenties uit in een leerlijn voor de hele school, verbindt die aan de groepsfases en creëert zo de beste voorwaarden voor een veilig leer- en leefklimaat.

Enkele keren per jaar komen we met de gehele school bij elkaar om de regels die de komende periode centraal staan middels een toneelstukje te introduceren.

Naast Kwink volgen we de sociaal-emotionele ontwikkeling via KIIK en ZIEN. In de kleutergroepen wordt KIIK 2x per jaar ingevuld: een observatie/registratieinstrument met zowel de sociaal-emotionele als de cognitieve ontwikkeling. Voor groep 3 t/m 8 wordt ZIEN twee keer per jaar

ingevuld, hiermee brengen we het emotioneel functioneren van leerlingen in kaart. Vanaf groep 5 vullen de kinderen hiervoor ook zelf een vragenlijst in. Opvallende resultaten worden intern en met de leerlingen besproken.

Wat is pesten?

Pesten is een veelvuldig voorkomen van naar en vervelend gedrag (fysiek of mentaal) van één of meerdere leerlingen naar één of meerdere slachtoffers. Het slachtoffer voelt een bedreiging en is niet in staat zichzelf te verdedigen. Niet alle situaties vallen dus onder pesten. Schelden, lichamelijk/geestelijk geweld of onbeleefd/respectloos gedrag zijn voorbeelden van pesten. Bij plagen zijn leerlingen aan elkaar gewaagd. Vaak is dit een spelletje, wat niet altijd leuk is, maar nooit bedreigend is voor de ander.

Signalen van pesten zouden kunnen zijn:

- Een leerling een bijnaam geven
- Briefjes doorgeven
- Isoleren
- Een leerling altijd ergens van beschuldigen
- Beledigen
- Herhaaldelijk iets afpakken
- Schelden of schreeuwen

Aanpak

Er kunnen zich twee situaties voordoen:

1. De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten: in zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.
2. De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest of de gepeste leerling of medeleerlingen komen het melden: in deze situatie worden onderstaande stappen direct doorlopen.

Aanpak

1. De kinderen proberen er eerst samen uit te komen
2. Op het moment dat één van de leerlingen merkt dat ze er niet uitkomen (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt), heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de juf of meester voor te leggen.
3. De leerkracht brengt de leerlingen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. De leerkracht maakt een notitie van dit gesprek in parnassys en naar inzicht van leerkracht, kunnen de ouders op de hoogte gebracht worden.
4. De fases van bestraffen treden in werking.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste leerling en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met ouders en/of externe deskundigen.

Indien bovenstaande stappen geen positief resultaat opleveren voor de gepeste leerling, kan over gegaan worden op de fases van bestraffen.

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in. De straf is opgebouwd uit 5 fases; afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag.

FASE 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven als de andere kinderen naar huis zijn
- Schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestgedrag.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

FASE 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De leerkracht heeft bovenstaande stappen uit fase 1 in een notitie vastgelegd.

FASE 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de GGD of het CJG.

FASE 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan ervoor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

FASE 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding van de leerlingen

Begeleiding van het gepeste kind:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe het kind zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Het kind laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien dat het zelf niet de oorzaak is van het pestgedrag. Er zijn oorzaken die maken dat iemand overgaat tot het pesten van anderen.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van het kind benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als het kind zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)

- Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerstnadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Problemen in de thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

Begeleiding van de groep:

- Bespreek, vanuit KWINK, welke rol de groep kan hebben in een situatie waarin gepest wordt.
- Hoe kan de groep bijdragen aan een oplossing?
- Pesten kan en mag door de groep niet geaccepteerd worden.
- De groep laat zien dat je elkaar moet respecteren.

Wat verwachten wij van ouders/verzorgers?

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Social media / cyberpesten

Sinds internet niet meer weg te denken is uit de maatschappij, komt digitaal pesten steeds vaker voor. Onder cyberpesten verstaan wij o.a. anonieme berichten sturen via WhatsApp, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden misbruiken. Op onze school doen we ons uiterste best cyberpesten te voorkomen door o.a.:

- Kinderen op de schoolcomputers niet te laten werken op de sites van de sociale media.
- Kinderen voorlichting te geven over goed internetgedrag, de gevaren op internet en de effecten van cyberpesten.
- Geen mobiele telefoons of smartwatches in de klas.
- Cyberpesten bespreekbaar te maken in de klassen.

Wanneer op school cyberpesten wordt geconstateerd, volgen we het traditionele pestprotocol zoals hierboven beschreven. Pestgedrag, en dus ook cyberpesten, heeft een dermate zware impact op kinderen, dat school, binnen haar mogelijkheden, zal proberen dit te voorkomen en daar waar dit toch aan de orde is, de kinderen te begeleiden naar een passende oplossing. We zijn er ons van bewust dat het pesten veelal "in de buurt" en niet op school plaatsvindt; kinderen gebruiken "sociale" media via de thuiscomputer voor goed maar ook slecht internetgedrag. Ook aan ouders is de taak hierin oplettend te zijn. Een tip: kinderen kunnen vrij anoniem via online spellen chatten en berichten verzenden! Dit soort pestgedrag, zo is inmiddels de ervaring, komt altijd op een heftige manier terug in de klassensituatie.

Luisterende oren

We vinden het belangrijk dat alle leerlingen zich veilig voelen op school. Soms speelt er iets waar een leerling zich zorgen over maakt. In eerste instantie bespreekt hij/zij dat met de eigen leerkracht, maar indien ze het prettig vinden om met iemand te spreken die iets verder van de situatie af staat, kunnen ze hiervoor terecht bij de betreffende leerkrachten (wie dit zijn, is zichtbaar in de school). Zij zijn de luisterende oren en bieden de leerling een steuntje in de rug en waar mogelijk begeleiden zij ze in het vinden van een passende oplossing.

Leidraad voor een gesprek met een leerling die gepest wordt

Vraag vooral naar feiten.

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem)
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - o Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - o Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - o Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - o Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
 - o Vraag wat wil je dat ik (leerkracht) nu doe, vertel duidelijk wat je wel en niet kan doen en wat je gaat doen.

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Ga pas een gesprek met de pester aan als je zeker weet dat dit ook degene is die het pestgedrag heeft vertoond.

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren met het pestgedrag

De leerkracht gebruikt de 'ik-boodschap' om het probleem bij de leerling aan te geven. De reden om het op deze manier te doen, is dat de leerkracht de boodschap bij zichzelf houdt, eerlijk zegt hoe hij/zij erover denkt en wat hij/zij voelt. Hierdoor krijgt de boodschap bij de leerling minder lading en is er minder weerstand. Een voorbeeld van een 'ik-boodschap' is: "Ik vind het niet prettig als er kinderen ongelukkig zijn, omdat ze worden gepest." Dit geeft aan dat er een probleem is, dat de leerling niet alleen op kan lossen, maar dat het wel opgelost moet worden en de leerkracht roept hiermee ook de hulp in van de medeleerlingen.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt de leerkracht zich op het waarom? Hoe komt het dat de leerling dit gedrag vertoont? Wat levert het de leerling op? Wat reageert hij/zij af op die ander?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk dat pesten niet geaccepteerd wordt in de klas en op school. Maak duidelijk wat de consequenties zijn wanneer het pestgedrag niet stopt.

Anit-pestprotocol voor leerlingen

Uitleg pesten

Pesten is niet alleen iemand slaan of schoppen (lichamelijk geweld), maar ook iemand geestelijk pijn doen (psychisch geweld). Je bent bang, wordt uitgesloten of buitengesloten. Maar ook de dreiging dat je geslagen kan worden, kan iemand angstig en onzeker maken.

Verschil plagen en pesten

Kenmerken van plagen zijn:

- Het komt af en toe voor.
- Het gaat vaak samen met een grapje (maar kan wel onbedoeld kwetsend zijn).
- Plagen gebeurt vaak ineens en niet tégen de ander gericht.
- Er is geen winnaar of verliezer, zijn lichamelijk en/of geestelijke vrijwel even sterk.
- Niemand loopt lichamelijk en/of geestelijke schade op.

Kenmerken van pesten zijn:

- Het is voor een langere periode en blijft terug komen.
- Het vindt vaak plaats in een groep (groep tegenover één persoon).
- Er is sprake van een machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer. De één vindt zichzelf beter dan de ander.
- De pester pest om er zelf beter van te worden en zijn status te verhogen. De pester wordt vaak 'stoer' gevonden.
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon.
- Pesten doet lichamelijk en geestelijk pijn en is kwetsend en gaat expres.

Gevolgen

Pesten heeft gevolgen voor de pester, de gepeste en ook voor de rest van de klas.

Gevolgen als je zelf gepest bent:

- Je voelt je minder dan anderen. Je hebt het gevoel dat je niets goed kunt doen.
- Je bent soms heel alleen. Anderen vinden je misschien wel anders en vreemd.
- Het gaat minder goed op school.
- Je bent bang om naar school te gaan. Je gaat liever niet naar school.
- Je bent bang om nieuwe vrienden te maken.
- Je kunt niet goed meer slapen omdat je ligt te piekeren over het pesten.
- Je voelt je heel somber.
- Je gaat geloven wat de pesters over je zeggen.

Gevolgen als je pest:

- Je hoort minder bij de groep. Pesters zijn meestal niet zo populair.
- Je vindt het moeilijk om vrienden te maken.

Gevolgen voor de rest van de klas:

- Er is een ongezellige sfeer in de klas.
- Sommige klasgenoten halen slechtere cijfers omdat ze het niet leuk meer vinden in de klas.
- Klasgenoten voelen zich schuldig. Ze vinden dat ze iets tegen het pesten zouden moeten doen, maar durven dit niet omdat ze bang zijn zelf gepest te worden